

СТУДЕНТСЬКА ТРИБУНА

Аліпова М. І.

студентка ІПКОЮ, 1 курс, 2 група,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
науковий керівник – **Уманець О. В.**,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри культурології

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ЯК ОСНОВА БУТТЯ НАЦІЇ

Актуалізація осмислення сутності національної ідеї – результат сучасної соціокультурної та політичної ситуації, а також інтенсифікації національної ідентичності, патріотизму, консолідуючих спрямувань української нації. Підґрунтям процесу формування національної ідеї є національні традиції, етнопсихологія, історичні події, менталітет, які загалом зумовлюють притаманний українцям індивідуалізм і неоднозначне сприйняття влади.

Мрія про свою державність в українців була пригнічена потребами щоденного виживання і нейтралізації чужої влади на побутовому рівні. У ХІХ ст. одними з перших порушили питання щодо національної ідеї представники Кирило-Мефодіївського братства, зокрема Т. Шевченко, до цього поняття зверталися М. Драгоманов та І. Франко. Активного розвитку набула розробка української національної ідеї під час Революції 1917–1919 рр. – періоду активної розбудови держави, інтенсивної культуро-, державо- та націєтворчої діяльності української інтелігенції. Складовими національної ідеї Д. Донцов вважав волю, догму та аксіому, самостійність й «бездоказовий порив» [1, с. 220].

Сучасні дослідники характеризують національну ідею як «складний конструкт, що складається з багатьох взаємопов'язаних і взаємозумовлених елементів: національної ідентичності, національного покликання, національного ідеалу, національних вартостей і пріоритетів, національних інтересів, а їх реалізацію забезпечують такі механізми: національна держава, національна стратегія, національна безпека» [5, с. 66]. М. Попович у праці «Червоне століття» висловлює думку щодо пофарбованості національної ідеї

в ХХ ст. у червоний колір, що зумовило її стагнацію та негативний вплив на українську ідентичність.

Національна ідея, образ якої як соціального явища сьогодні не відіграє значної ролі в українській ментальності [2, с. 46], є винятковим за значимістю чинником сучасної консолідації нації. Однак, на думку науковців, «українська ідея нині несе на собі такий тягар інерції суто політизованого слововжитку, що асоціюється радше з тотальним націоналізмом Д. Донцова, з його «всеобіймаючою» ідеєю національного самовладдя, ніж із філософськими пошуками кирило-мефодіївців» [3, с. 8]

Національна ідея – основа прогресивного правового суспільства, базис формування та стабілізації духовних основ держави, їх чинник та результат, який визначає стратегічні напрями розвитку нації, держави, її успіхи на міжнародній арені, стійкість до випробувань у духовній площині. На державному рівні має бути визначена стратегія формування національної ідеї та засоби її реалізації, осмислення яких необхідні українській нації за умов «модернізації аксіосфери сучасного українського соціуму – адаптації соціальної системи до нових зразків соціальних змін з метою її осучаснення та набуття нових позитивних якостей при безперечній значимості збереження духовності» [6, с. 134] .

Література

1. Донцов Д. Націоналізм / Д. Донцов. – Лондон : Українська видавнича спілка, 1966. – 363 с.
2. Дузь-Крятченко О. П. Українська національна ідея: якою їй бути? / О. П. Дузь-Крятченко, Е. М. Лисичин // Зб. наук. пр. Центру воєнно-стратег. досліджень Нац. ун-ту оборони України ім. Івана Черняхівського. – 2014. – Т. №3. – С. 45–49.
3. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. Франківський період / О. Забужко. – Київ : Наукова думка, 1992. – 154 с.
4. Попович М. Червоне століття / М. Попович. – Київ : АртЕк, 2005. – 888 с.
5. Пасічник В. М. Суть та структура національної ідеї / В. М. Пасічник // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. – 2013. – Вип. 36. – С. 60–67.
6. Стасевська О. А. Духовне оновлення як умова модернізації сучасного українського суспільства: колізії та дисонанси / О. А. Стасевська, О. В. Уманець // Політичні та правові дисонанси в сучасних українських реаліях: зб. матеріалів ХХХ Хар. політол. читань (м. Харків, 16 черв. 2017 р.). – Харків : Право, 2017 – С. 132–136.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра культурології

ДУХОВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ
ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ЧАСУ
(до 150-річчя заснування «Просвіти»)

Тези доповідей учасників
Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Харків, 23 квітня 2018 р.

Харків
«Право»
2018

УДК 008(477)
Д85

Редакційна колегія:
*А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой, О. В. Уманець,
Г. С. Савченко, О. А. Стасевська*

Д85 **Духовна** культура України перед викликами часу (до 150-річчя заснування «Просвіти») : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 квіт. 2018 р.). – Харків : Право, 2018. – 212 с.

ISBN 978-966-937-408-0

Збірка містить тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Духовна культура України перед викликами часу (до 150-річчя заснування «Просвіти»)», в яких висвітлені актуальні питання духовного буття сучасної України, національної ідентифікації та збереження культурної пам'яті.

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

УДК 008(477)

ISBN 978-966-937-408-0

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018